

Dorota Burzyńska

Uniwersytet Łódzki

FINANSOWANIE POLITYKI EKOLOGICZNEJ

1. Wstęp

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju przez działania na rzecz racjonalizowania zasobów środowiska. Zasada zrównoważonego rozwoju zawarta w najważniejszych aktach prawnych zobowiązuje władzę publiczną do realizacji polityki ekologicznej i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego także przyszłym pokoleniom.

Proces osłabienia realizacji przedsięwzięć ekologicznych wpływa negatywnie na osiąganie celów polityki ekologicznej. W takich okolicznościach nadaje się coraz większe znaczenie środkom własnym inwestorów w finansowaniu inwestycji ekologicznych oraz poszukuje się alternatywnych źródeł finansowania celów środowiskowych.

2. Istota polityki ekologicznej jej cele i zasady

W Polsce termin polityka ekologiczna oficjalnie został użyty w dokumentach państwowych w 1991 r.¹ Szeroko rozumiane działania ochronne sformułowano czytelnie i deklaratorywnie w pierwszej polityce ekologicznej². Procesy transformacji ustrojowej i proces integracji europejskiej spowodowały konieczność zmian wyznaczonych celów i wydłużenie okresu planowania strategicznego w obszarze ochrony środowiska. Zadania te spełniały *II polityka ekologiczna państwa* i jej aktualizacje³. Ustalała ona cele ekologiczne w horyzoncie czasowym do 2010 i 2025 r. Polityka ekologiczna obejmująca lata 2003-2006 oraz lata 2007-2010 stanowiła uszczegóło-

¹ B. Poskrobko, *Podstawy polityki ekologicznej*, [w:] K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, PWE, Warszawa 2001, s. 64.

² *Polityka ekologiczna państwa*, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa 1990.

³ Przyjęta w sierpniu 2001 r. *II Polityka ekologiczna państwa*, a następnie *Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010*. Uchwała Sejmu, MP z 2003 r. nr 33, poz. 433.

wienie *II polityki ekologicznej*, przede wszystkim nawiązywała do priorytetowych kierunków działania określonych w przyjętym VI programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska. Jednocześnie wprowadzenie obowiązku aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej (zgodnie z prawem ochrony środowiska) spowodowało sporządzenie aktualnego dokumentu⁴. Obecnie jest to *Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*⁵.

Polityka ekologiczna to świadoma i celowa działalność państwa, samorządów terytorialnych i podmiotów gospodarczych, która polega na racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego poprzez jego właściwe użytkowanie, ochronę i kształtowanie ekosystemów lub wybranych elementów biosfery na podstawie poznanych praw przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych⁶. Tak wyodrębniona polityka ekologiczna ma wysoką rangę w polityce państwa, a jej wielopłaszczyznowe kierowanie procesami ochrony środowiska ma na celu zapewnienie niezbędnej skuteczności i efektywności działań ekologicznych⁷. Polityka ekologiczna jest dokumentem programowym, który wyznacza ogólne kierunki działania, a jej uszczegółowienie odbywa się poprzez konkretne dokumenty programowe, takie jak programy wykonawcze do polityki czy dokumenty sektorowe⁸.

Podmiotami polityki ekologicznej są organy władzy państwowej, administracji rządowej, terenowe organy administracji rządowej, organy administracji samorządowej oraz jednostki gospodarcze. Natomiast przedmiotami polityki ekologicznej są środowisko przyrodnicze oraz jego jakość – z punktu widzenia potrzeb biologicznych, gospodarczych i społecznych ludzi oraz potrzeb gospodarczych⁹. Instrumentem realizacji celów jest prawo ochrony środowiska. Ze względu na niepodzielność środowiska naturalnego szczególną rolę odgrywa prawo międzynarodowe. Kompetencje legislacyjne, wykonawcze, regulacyjne i kontrolne Unii Europejskiej w obszarze ochrony środowiska zawarte zostały w Traktacie o Unii Europejskiej z Maastricht. Wdrożenie standardów unijnych dotyczących ochrony środowiska implikuje szczególnie duże nakłady finansowe. Przed przystąpieniem do Unii Polska została objęta pomocą z funduszy przedakcesyjnych ISPA, SAPARD oraz PHARE. Uzyskanie okresów przejściowych względem wielu dyrektyw unijnych pozwoliło zmniejszyć ciężar inwestycji ekologicznych przez rozłożenie ich w czasie. Od chwili przystąpienia do Unii Europejskiej Polska stała się beneficjentem funduszy strukturalnych

⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, DzU z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.

⁵ *Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*, MP z 2009 r. nr 34, poz. 501.

⁶ B. Poskrobko (red.), *Zarządzanie środowiskiem*, PWE, Warszawa 2007, s. 77.

⁷ J. Machowski, *Ochrona środowiska. Prawo i zrównoważony rozwój*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2003, s. 66.

⁸ Np. *Program wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010, Krajowy plan gospodarki odpadami 2010, Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych*.

⁹ B. Poskrobko (red.), wyd. cyt., s. 95-97.

i Funduszu Spójności w obszarze finansowania inwestycji proekologicznych¹⁰. Przedmiotami polityki są zasady, narzędzia i cele oraz ich związek z polityką społeczną, gospodarczą, międzynarodową czy też sektorową. Zasady określają sposób tworzenia oraz wdrażania polityki ekologicznej i zależą przede wszystkim od stanu środowiska przyrodniczego, poziomu rozwoju i kondycji gospodarki, a także ogólnej polityki państwa i zobowiązań międzynarodowych dotyczących środowiska. Do katalogu podstawowych zasad można zaliczyć:

- równorzędność i integralność polityki ekologicznej, gospodarczej i społecznej,
- harmonizację procesów gospodarczych z procesami przyrodniczymi w zakresie podejmowanych działań gospodarczych na rzecz środowiska,
- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń i innych obciążeń środowiska w trakcie każdej działalności i na każdym etapie procesów wytwórczych,
- kompleksowość i powszechność podejmowanych przedsięwzięć ochronnych,
- jednakowe prawa i obowiązki dla wszystkich podmiotów,
- uspołecznienie podejmowanych działań oraz stworzenie prawnych i instytucjonalnych warunków w procesie kreowania i realizacji polityki,
- ekonomizację polityki ekologicznej.

Do podstawowych celów polityki ekologicznej zalicza się:

- eliminację nadmiernych obciążeń środowiska w regionach zagrożenia środowiskowego oraz ochronę obszarów cennych pod względem przyrodniczym,
- rozwój monitoringu oraz wdrażanie systemu prognozowania stanu środowiska,
- zwiększenie odpowiedzialności użytkowników środowiska za skutki prowadzonej działalności na środowisku,
- rozszerzenie zakresu i form edukacji ekologicznej oraz działalności organizacji proekologicznych

W założeniach polityki ekologicznej określa się także zalecenia pod adresem polityki gospodarczej i społecznej państwa. Przyjmowanie takich celów potwierdza wzajemną zależność polityki gospodarczej i polityki ekologicznej państwa.

3. Finansowanie realizowanych celów środowiskowych

Rozwój inwestycji ochrony środowiska uzależniony jest w znacznym stopniu od systemu bodźców wchodzących w skład narzędzi polityki ekologicznej państwa. Zaliczamy do nich instrumenty prawne oraz ekonomiczne i rozwiązania organizacyjno-instytucjonalne. Instrumenty wdrażania polityki ekologicznej mają charakter regulacji bezpośredniej i pośredniej. Bezpośrednie obejmują akty prawne określające system zarządzania i użytkowania, kształtowania środowiska, normy emisji, normy dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, przepisy regulujące korzystanie z zasobów naturalnych itp. W ten sposób zapewnia się właściwą alokację zasobów naturalnych pomiędzy użytkownikami środowiska. Polityka ochrony środowiska oparta na sto-

¹⁰ M. Perkowski, T.S. Kiercel, *Finansowanie polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej*, Temida, Białystok 2005, s. 71.

sowaniu instrumentów administracyjno-prawnych wykorzystuje sanacyjne podejście do regulacji prawnych¹¹. Natomiast regulacje pośrednie obejmują instrumenty ekonomiczne, takie jak np.: podatki, opłaty, subwencje, bodźce finansowe, odszkodowania, ubezpieczenia ekologiczne¹². Rynkowy system zarządzania powoduje wzrost znaczenia instrumentów ekonomicznych, które dostarczają bodźców cenowych, przez co mają wpływ na kalkulacje zysków i strat. Charakter i specyfika inwestycji ekologicznych powodują, że podjęcie ich w skali makroekonomicznej jest w pełni uzasadnione, a wynika to z założenia, że suma korzyści ekologicznych z ich wdrożenia przewyższa sumę kosztów, które ewentualnie musiałyby być poniesione przez przedsiębiorstwa lub państwo¹³. Przyjęte zasady, preferowane cele i narzędzia określają charakter polityki ekologicznej. Realizację skutecznej polityki ekologicznej państwa umożliwia odpowiednio dobrany i dostosowany system instrumentów oddziaływania państwa na podmioty gospodarcze.

Tabela 1. Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w Polsce w latach 1997-2007

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Udział % w nakładach inwestycyjnych w gosp. narod.	8,1	8,0	6,8	4,9	5,1	4,6	4,6	4,4	4,6	4,4	3,9
Udział % w PKB	1,6	1,6	1,4	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Źródło: „Rocznik Statystyczny” GUS (różne lata).

Realizacja przyjętych zamierzeń zależy przede wszystkim od możliwości sfinansowania niezbędnych zadań inwestycyjnych. Podstawowym problemem pozostaje zbilansowanie potrzeb inwestycyjnych dostępnym kapitałem. Cechą charakterystyczną są długie cykle inwestycyjne projektów środowiskowych. Od 1998 r. obserwuje się spowolnienie inwestowania w ochronę środowiska. Tendencja spadkowa w zakresie rozmiarów wydatków inwestycyjnych na ochronę środowiska wynika głównie z pogarszającej się sytuacji gospodarczej kraju i możliwości finansowania jednostek samorządów terytorialnych. Podstawową grupę źródeł finansowania inwestycji ekologicznych stanowią środki własne przedsiębiorstw. Ich udział w ciągu 10 lat zwiększył się widocznie; do grupy tej wlicza się kredyty i pożyczki stanowiące uzupełnienie środków własnych. Istotną grupę stanowią fundusze ekologiczne¹⁴. Mocną stroną tego źródła zasilania jest jego zasobność w środki finansowe oraz wysokie wyspecjalizowanie w innowacyjne technologie środowiskowe.

¹¹ K. Górka (red.), *Analiza skuteczności działania instrumentów ekonomicznych ochrony środowiska w Polsce*, AE, Kraków 1999, s. 13.

¹² K. Małachowski (red.), *Gospodarka a środowisko i ekologia*, CeDeWu, Warszawa 2007, s. 80-87.

¹³ Więcej o korzyściach: J. Famielec, *Straty i korzyści ekologiczne w gospodarce narodowej*, PWN, Warszawa-Kraków 1999, s. 14.

¹⁴ K. Górka, *Problemy funkcjonowania funduszy ekologicznych w Polsce*, [w:] G. Dobrzański (red.), *Aplikacyjne aspekty trwałego rozwoju*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2002, s. 131-148.

Tabela 2. Struktura środków finansowych przeznaczonych na inwestycje środowiskowe w Polsce według źródeł finansowania w Polsce w latach 1997-2007 (w %)

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Środki własne przedsiębiorstw	47,0	50,2	46,2	53,4	51,8	46,7	44,2	48,1	49,1	45,5	47,6
Kredyty, pożyczki	16,5	12,5	12,9	11,7	12,1	12,3	13,9	8,3	7,6	11,4	9,7
Fundusze ekologiczne	16,9	16,2	24,6	20,0	23,7	26,1	25,3	24,1	21,1	17,6	20,8
Środki budżetowe	7,6	6,4	5,2	5,4	4,1	4,8	3,2	2,8	2,6	2,7	3,0
Środki zagraniczne	3,8	7,3	5,9	3,9	3,2	4,2	8,8	12,2	15,9	19,2	14,8
Inne	8,2	7,4	5,2	5,6	5,0	6,0	4,7	4,5	3,6	3,6	3,8

Źródło: „Rocznik Statystyczny” GUS (różne lata).

Wśród głównych inwestorów przedsięwzięć ekologicznych w badanym okresie dominującą pozycję zajmowały przedsiębiorstwa. Spadek udziału przedsiębiorstw od 2002 r. następuje na rzecz wzrostu znaczenia środków zagranicznych. Przesłanką inwestowania przedsiębiorstw w ochronę środowiska jest nie tylko oczekiwana stopa zwrotu kapitału, ale przede wszystkim realizacja zasady „zanieczyszczający płaci”. To przedsiębiorstwa są sprawcami znacznej części zanieczyszczeń dostających się do środowiska naturalnego. Spadek udziału jednostek samorządowych w finansowaniu tego typu inwestycji zmniejszył się od 2003 r. Nie oznacza to, że gminy zaprzestały realizacji zadań na rzecz ochrony środowiska, ale coraz częściej sięgają po zewnętrzne źródła finansowania, zwłaszcza środki unijne, preferencyjne pożyczki z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej czy kredyty bankowe, realizując zadania związane z gospodarką odpadową i wodno-ściekową wynikające z zobowiązań unijnych. W okresie budżetowym Unii Europejskiej 2007-2013 podstawą finansowania wielkich przedsięwzięć ekologicznych jest Program Operacyjny „Infrastruktura i środowisko”. Zakres udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania kredytów i dotacji ze środków funduszu odnosi się ściśle do celów określonych w dokumencie polityki ekologicznej państwa. Pomoc finansowa jest realizowana w formie preferencyjnych pożyczek, pożyczek płatniczych, kredytów udzielonych ze środków funduszu, udostępnienia środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielenie kredytów na wskazane przez fundusz programy i przedsięwzięcia, pożyczek w ramach umowy konsorcjum, dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek oraz dotacji. Narodowy fundusz także udziela pomocy dofinansowania inwestycji i poręczenia spłat kredytów i zwrotu środków przyznawanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe przeznaczonych na cele ochrony środowiska. Bank Ochrony Środowiska SA jest jedynym bankiem w Polsce oferującym możliwość łączenia finansowania z linii Banku Rozwoju Rady Europy (CEB) i Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EIB) w ramach Programu Inwestycji Komunalnych (MFF). Takie finansowanie odnosi się do długoterminowych projektów infrastrukturalnych związanych z ochroną środowiska. Władze samorządowe coraz częściej dostrzegają korzyści płynące z emisji obligacji, czego

efektem jest upowszechnienie tego instrumentu w finansowaniu inwestycji komunalnych. BOŚ SA jest czołowym organizatorem emisji obligacji komunalnych na cele środowiskowe, zobowiązując się do objęcia całości emisji na rynku pierwotnym, co znacznie przyspiesza proces pozyskiwania środków i eliminuje ryzyko, iż emisja obligacji nie dojdzie do skutku. Cele środowiskowe mogą być finansowane także z Instrumentu Finansowego LIFE + na lata 2007-2013. Jego głównym celem jest wspieranie działań mających na celu wdrażanie prawa wspólnotowego oraz wzmocnienie polityki w zakresie ochrony środowiska. Ekofundusz wspiera finansowo podmioty, udzielając bezzwrotnych dotacji, a także preferencyjnych pożyczek. Dofinansowanie ze środków fundacji mogą uzyskać jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Tabela 3. Struktura środków finansowych przeznaczonych na inwestycje środowiskowe w Polsce według grup inwestorów w Polsce w latach 1997-2007 (w %)

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Przedsiębiorstwa	62,4	67,1	62,4	52,3	51,5	49,3	47,7	46,7	47,2	50,5	54,7
Gminy	34,9	31,0	35,5	44,4	46,6	47,8	50,5	50,6	50,3	46,6	42,8
Jednostki budżetowe	2,7	1,9	2,1	3,3	1,9	3,0	1,8	2,7	2,4	2,9	2,5

Źródło: „Rocznik Statystyczny” GUS (różne lata).

Szacuje się, że pełna realizacja polityki ekologicznej przyjętej na lata 2009-2012 i następne będzie wymagać poniesienia odpowiednio wysokich nakładów. Niezbędne nakłady na wykonanie określonych zadań na lata 2009-2012 wyniosą 66,2 mld zł, a na lata 2013-2016 – 63,5 mld zł. Realizacja zobowiązań akcesyjnych pochłonie 54,3 mld zł i odpowiednio w latach następnych 52,8 mld zł. Stanowi to ponad 80% zapotrzebowania na środki finansowe. Podstawowymi wyzwaniem dla Polski będą sprostanie unijnym dyrektywom w sprawie jakości powietrza, a także promocja najnowszych technologii służących do ochrony środowiska, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz modernizacja przemysłu energetycznego. Położono także nacisk na ochronę zasobów naturalnych w aspekcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

Tabela 4. Przewidywane nakłady według źródeł pochodzenia w założeniach polityki ekologicznej

Źródło pochodzenia	Nakłady w % w latach 2009-2012	Kwota w mld zł w latach 2009-2012	Nakłady w % w latach 2013-2016	Kwota w mld zł w latach 2013-2016
Środki prywatne	43	28,3	45	28,4
Środki jst i bp	16	10,6	14	9,0
Fundusze ekologiczne	21	13,8	24	15,0
Środki zagraniczne	20	13,5	17	11,1

Źródło: *Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.*

Priorytetem na następne lata będzie według prognoz polityki bardziej efektywne wykorzystywanie środków unijnych. Przewiduje się większe zainteresowanie działalnością badawczo-rozwojową oraz edukacją i zapewnieniem dostępu do informacji o środowisku.

4. Podsumowanie

We współczesnym świecie polityka ekologiczna powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami środowiskowymi także w obszarach zmiany modelu produkcji i konsumpcji, ograniczania materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki czy wykorzystywania najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania. Aspekty ekologiczne powinny być równorzędne z innymi celami strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Zasadniczy ciężar finansowy realizacji polityki ekologicznej państwa spoczywa jednak na przedsiębiorstwach i samorządach. W warunkach kryzysu istotnym problemem jest kwestia partycypacji finansów publicznych w realizacji przedsięwzięć środowiskowych w tym zakresie. Istotnym problemem pozostają poszukiwanie źródeł pozainwestorskich finansowania ochrony środowiska oraz wzrost efektywności wykorzystywanych źródeł. W takich okolicznościach wpływ państwa na dobór i kształt instrumentów ekonomicznych wydaje się konieczny. Przedsiębiorstwo jako najistotniejszy inwestor na rzecz środowiska ma prawo do działań na rzecz własnych korzyści ekonomicznych, rolą państwa jest takie określenie norm prawnych, administracyjnych i bodźcowych, które uniemożliwiłyby lub czyniłyby nieopłacalnymi zachowania szkodliwe dla środowiska. Jednocześnie należy pamiętać, że ich mechanizmy finansowe wykorzystujące dotacje prowadzą do zakłóceń konkurencji, ponieważ nie wyrażają rynkowych cen za korzyści środowiskowe. Rozbudowanie systemu bodźców finansowych dla inwestycji i przedsięwzięć ekologicznych może wykorzystywać poręczenia i gwarancje kredytowe dla podmiotów gospodarczych samorządowych. Istotnym elementem powinno być wykorzystywanie innych form finansowania, takich jak leasing, finansowanie kapitałowe czy rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego największym atutem leasingu są możliwości łatwego dostępu do najnowszych technologii ekologicznych bez angażowania własnych środków finansowych oraz rozłożenie finansowania przedsięwzięć na długi czas, co jest szczególnie istotne przy ekoinwestycjach. Osiągnięcie prognozowanej skali inwestycji i struktury finansowania z uwzględnieniem wzrostu udziału środków Unii Europejskiej wymaga zaangażowania aktywnego wszystkich instytucji kreujących procesy inwestycyjne w Polsce. W obecnej polityce ekologicznej podstawowym źródłem finansowania ochrony środowiska będą środki własne inwestorów, ma to dotyczyć nie tylko przedsiębiorstw prywatnych, ale także podmiotów komunalnych i samorządów lokalnych, na których spoczywa obowiązek wdrożenia wymagań wspólnotowych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz odpadowej. Projekty proekologiczne wspomagane mają być w większym stopniu środkami funduszy ekologicznych, unijnymi i zaangażowaniem kredytowym banków.

Literatura

- II Polityka ekologiczna państwa*, Rada Ministrów, Warszawa, czerwiec 2000 r., www.mos.gov.pl.
- Famielec J., *Straty i korzyści ekologiczne w gospodarce narodowej*, PWN, Warszawa-Kraków 1999.
- Górka K., *Problemy funkcjonowania funduszy ekologicznych w Polsce*, [w:] G. Dobrzański (red.), *Aplikacyjne aspekty trwałego rozwoju*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2002.
- Górka K. (red.), *Analiza skuteczności działania instrumentów ekonomicznych ochrony środowiska w Polsce*, AE, Kraków 1999.
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2010*, MP z 2006 r. nr 90, poz. 946.
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych*, DzU z 2005 r. nr 239, poz. 2019, www.kzgw.gov.pl.
- Machowski J., *Ochrona środowiska. Prawo i zrównoważony rozwój*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2003.
- Małachowski K. (red.), *Gospodarka a środowisko i ekologia*, CeDeWu, Warszawa 2007.
- Perkowski M., Kiercel T.S., *Finansowanie polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej*, Temida, Białystok 2005.
- Polityka ekologiczna państwa*, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa 1990, www.mos.gov.pl.
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010*, Rada Ministrów, Warszawa, grudzień 2002, www.mos.gov.pl.
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*, Warszawa, 2008, MP z 2009 r. nr 34, poz. 501.
- Poskrobko B., *Podstawy polityki ekologicznej*, [w:] K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, PWE, Warszawa 2001.
- Poskrobko B. (red.), *Zarządzanie środowiskiem*, PWE, Warszawa 2007.
- Program wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010*, Rada Ministrów, Warszawa listopad 2002, www.mos.gov.pl.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, DzU z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.

FINANCING ECOLOGICAL POLICY

Summary

Ecological security of a national economy is the basic purpose of ecological policy. Separation of this policy is very important from the point of view of economic policy because managing the processes of natural environment protection on many fields enables high efficiency of such activities. The rules of creating and implementing ecological policy depend on the state of natural environment, the development and condition of national economy, and also a general state policy and international commitments regarding natural environment. The key role plays the development of ecological investments, which is depended first of all on instruments of the state ecological policy. During the last few years we can observe that enterprises' own funds and EU funds are the basic groups of financial resources in ecology.